

EDITORIAL

Pamatukan ang gyerang agresyon sang US-Israel batuk sa Iran

Kaupod sa tanan nga pwersa kag pumuluyo sa bug-os nga kalibutan nga nagatib-ong sa kalinong, nagatahod sa independensya sang mga pungsod kag sa internasyunal nga layi, dapat manindugan ang pumuluyong Pilipino batuk sa wala sang probokasyon nga teroristang pagsalakay sang Zionistang estado sang Israel, kahimbon ang imperyalismong US, batuk sa pungsod Iran kag sa pumuluyo sini. Ang masobra isa ka semana na nga patarasak nga pag-atake sini, gamit ang mga *jetfighter*, misayl kag *drone*, lubos nga nagatapak sa sobereniya sang Iran kag nagagatong sang mas lapnagon nga gyerang.

Gamit ang mga hinganiban nga ginhatag sang US, ginapuntirya sang Israel ang mga pasilidad para sa enerhiyang nukleyar, repineriya sang lana, mga lugar nga pang-industriya, mga pasilidad sa pagpanalawsaw, bisan ang mga bilding nga sibilyan. Ginapuntirya sini ang mga yabe nga mga opisyal militar kag nagapanguna nga mga syentista sang Iran. Sa sulod sang isa ka semana, indi magnubo sa 630 ang ginpatay sang Israel sa mga pag-atake, lakip ang halos 270 ka sibilyan.

Indi mabaton ang rason sang Zionistang Israel sa pagpangbomba sini sa Iran, nga katuyuan kuno nga pungan ang pag-angkon sini sang mga armas nukleyar. Ang amo sini nga pagrason sang Israel, nga gina-

sulsolan ni President Trump sang US, hugot nga ginapanginwala sang International Atomic Energy Agency sang United Nations nga nagsiling nga wala sang pamatuod nga may programa ang Iran para magtuga sang armas nukleyar, pagkatapos ini mag-inspeksyon sa mga pasilidad pang-nukleyar.

Ang Israel ang pinakadako nga peligro nukleyar sa Middle East, tu-

ngod may yara ini kapin 100 ka armas nukleyar (nuclear warheads) kag may ikasarang nga maghimo sang 300 pa. Wala ini sang kinamatarung nga pungan ang Iran, isa ka independyente nga pungsod, nga magpa-uswag sang kaugalingon nga ikasarang nukleyar, para man sa enerhiya ukon para sa militar. Sa pag-atake sang Israel sa Iran, gindiskaril sini ang pagtinguha sang Iran nga liwat buhion ang Joint Comprehensive Plan of Action, tratado kontra sa paglapnag sang mga armas nukleyar, nga ginbasura sang US sadtong 2018.

Estratehiko nga katuyuan sang pag-atake sang Israel sa Iran ang ipatuman ang hegemoniya sang imperyalismong US sa Middle East kag kontrolon ang malapad nga rekursong sang lana sa rehiyon. Plano sini nga silutan ang Iran sa pagtindog sini para sa iya sobereniya kag kugmaton ang iban nga pungsod sa rehiyon agud magduko sa gahum sang US kag Israel.

Makangilil-ad ang mga pag-atake sang Israel sa Iran, ilabina kadungan sini

Dapat suportahan sang mga demokratikong pwersa sa kalibutan ang

Dapat mas pa nga palaparon kag

Dapat padayon nga pabaskugon ang Bagong Hukbong Bayan kag ang armadong paghimakas sa bug-os nga pungsod. Ang inaway banwa kag ang rebolusyonaryong kahublagan ang pinakamabaskog nga hinganiban sang pumuluyong Pilipino agud pakig-awayan ang papet nga rehimen Marcos, pungan ang padihot sini nga guyuron ang pungsod sa inaway nga ginapalupok sang amo sini nga imperyalista, kag ipakig-away ang matuod nga kahilwayan sang pungsod.

 ANG Bayan Tuig LVI No. 12 Hunyo 21, 2025 Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.	Kaundan Editorial: Pamatukan ang gyerang agresyon sang US-Israel batuk sa Iran 1 Nagapanikasog ang BHB sa Northern Negros 3 Ka Louie, baganihan kag martir sang pumuluyo 4 3 ka soldado sang 62nd IB, napatay sang BHB 5 <i>Impeachment trial</i> ni Sara Duterte, ginapaatrasar 6 Mga protesta 6 Kontrol sang US sa AFP, mas nga ginapahugot 6 Sa malip-ot nga pulong 7 Mga krimen sang 8th ID sa isla sang Samar 8 Nawad-an sang trabaho sa agrikultura 9 2 ka pamatan-on, ginpatay sang militar 10 Mga aktibistang Pilipino sa US batuk kay Trump 10 Apela para sa temporaryo nga kahlilwayan ni Duterte 10
Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas	
 ang.bayan@cpp.ph	

Nagapanikasog ang hukbong bayan sa Northern Negros

Pagkatapos sang duha ka tuig, liwat naman nga maga-ilis sang kumander ang 79th IB - ang batalyon nga nakatutok sa kampanyang kontra-insurhensya sa Northern Negros. Kaangay sa target sang mga anay kumander sang batalyon nga dugmukon ang Bagong Hukbong Bayan (BHB) kag rebolusyonaryong kahublagan sa erya, magapanaog sa pwesto nga napaslawan si Lt. Col. Arnel Calaoagan.

Nangin kumander sang batalyon si Calaoagan sadtong Hunyo 29, 2023, bulos kay Lt. Col. J-Jay Javines nga duha ka tuig man sa pwesto. Sa iya pagpusisyon, nagpangako siya nga ipadayon ang "kadalag-an" sang mga anay kumander sang 79th IB.

Sadtong Abril 6, 2021, opisyal nga gindeklarar sang batalyon kag mas mataas nga kumand sini nga nabungkag na ang larangan gerilya sa Northern Negros. Sunod sini kag sang ginasiling nga pagkabungkag sang iban pa nga larangan sa isla, ginpaidalum sa kategorya nga *state of stable internal peace and security* (SIPS) ang isla sang Negros sadtong una nga kwarto sang 2024.

Pagpanadlong

Malayo sa kabuangan ni Calaoagan ang kahimtangan sang rebolusyonaryong kahublagan sa Northern Negros. Ginreport sang BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) ang desasysibo nga mga tikang sini agud pangibabawan ang mga kahuyangan, tadlungon ang mga kasaypanan kag magsulong santo sa panawagan sang Partido Komunista ng Pilipinas para sa kahublagan panadlong.

Nagpanikasog ang Pulang hukbo agud ipasaka ang ihibalo sa pakig-away gerilya paagi sa pang-ideolohiya nga mga pagtuon. Nagpakurinot sang agtang ang mga kumander kag hangaway agud pauswagon ang pagdapat sini sa partikular nga erya. Ginsolbar nila ang problema sang pagpakitid sa kaugalingon kag ginpauswag ang ikasarang sa taktikang gerilya sang pagkonsentrar, pagbalhin, dis-

persal kag madasig nga paghulag.

Suno sa yunit, bisan sa atubang sang pinakamasingki nga operasyon kombat kag *focus military operation* sang 79th IB sa larangan gerilya nahimo sini nga ipabilin ang pwersa kag naglunsar sang mga panahon nga kontra-kubkob nga kampanya kag palaparon ang erya sang operasyon.

Napatigayon sang BHB-Northern Negros sa panahon ni Calaoagan ang masobra 20 ka opensiba nga operasyon nga lain-lain ang tipo kag sakop. Nakuha nila sa mga operasyon nga ini ang lima ka mataas nga kalibre nga armas, masobra 10 ka mas manubo nga kalibre nga armas kag ginatos ka bala kag iban pa nga kagamitan pang-away.

Taliw-as sa ginapagwa ni Calaoagan nga nagakaubos na ang BHB sa erya, nalista sang yunit ang 12% nga pagdako sang isip sang pultaym nga Pulang hangaway. Napadamo man sang yunit sang kapin 20% ang isip sang milisyang bayan sa sakop nga erya.

Signipikante man ang pagsulong sang baseng masa sa Northern Negros tungod sa makahas nga pagtukod sang nagadamo nga komite sa pagorganisa agud tukuron ang mga lubos nga asosasyon masa. Maghulag ang masa para sa mga dayalogo kag pakig-alyansa sa mga opisyal sang barangay. Nagapanindugan sila kag nagapakig-konprontasyon sa militar agud pangapinan ang ila mga kinamatarung.

Katimbang sini, matinugahon kag sekreto nga napatigayon ang mga pagtuon sa kurso sang Partido sa mismo punta sang ilong sang kaaway. Nagadamo ang mga katapo sang Partido sa lokalidad nga nakatapos sa Sandigan nga Kurso sang Partido.

"Ang wala sang unod nga paha-yag ni Calaoagan sang 'estrategikong' kadalag-an...puros imahinasyon lang. Magahalin siya sa pwesto nga wala sang dala nga kadalag-an samtang ang kahublagan panadlong nga ginsugdan sang Partido padayon nga nagapadalum sang ugat sa Northern Negros," suno kay Ka Cecil Estrella, tigpamaba sang BHB-Northern Negros.

Ang bugtong nga mapadayaw ni Calaoagan kag sang 79th IB sa idalum niya amo ang malaba nga listahan sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung. Sa duha ka tuig niya nga pagpungko, indi magnubo sa 49 ka kaso sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung ang ginpatigayon sang mga pwersa sang 79th IB sa Northern Negros. Biktima sa mga kaso nga ini ang masobra 22,000 ka tawo lakip ang 5,000 ka bata.

Sa paghalin ni Calaoagan sa 79th IB, ginasigahum nga italana siya sa mas mataas nga pwesto sa dibisyon sa Negros. Dapat padayon nga maghiliusa ang masang Negrosanon para ibuyagyag kag pakigbatuan si Calaoagan kag mga berdugo nga kasubong niya. **AB**

Ka Louie Jalandoni, baganihan kag martir sang pumuluyong Pilipino

Ginpasidunggan kag ginsaluduhan sang mga organisasyon, partido kag grupo halin sa lain-lain nga rehiyon sang Pilipinas kag iban nga pungosd si Ka Luis Jalandoni (Ka Louie), nga nagtaliwan sadtong Hunyo 7 sa Utrecht, the Netherlands, sa edad nga 90. Ginkilala siya bilang isa ka malig-on nga tigtib-ong sang kalinong, internasyunalista kag huwaran nga rebolusyonaryo.

Ginbun-ag si Ka Louie sadtong Pebrero 26, 1935 sa pamilya sang mga dalagko nga asyendero nga may malagpad nga katubuhan sa Silay City, Negros Occidental. Nag-eskwela kag nagtapos siya sa pribado nga eskwelahan kag sang ulihi nangin pari sang simbahan Katoliko.

Sa panahon sang diktaduryang Marcos, nagserbe siya nga mabaskog nga tingog sang ginapigos kag ginahimuslan, ilabina sang mga mamumugon sa uma sa katubuhan, bilang isa ka aktibista nga pari. Isa siya sa mga nagtukod sang Christians for National Liberation (CNL) kag nangin kabahin sang pamunuan sini.

Nangin katapo si Ka Louie sang Partido Komunista ng Pilipinas (PKP) sadtong Marso 1972 kag nagtungod sang lain-lain nga katungdanan para sa rebolusyonaryong kahublagan. Pormal siya nga gintalana bilang Internasyunal nga Tiglawas sang National Democratic Front of the Philippines sadtong 1977.

Sadtong 1989, gintalana si Ka Louie bilang pinuno nga negosyador sang NDFP sa negosasyon pangkalinong sa Gobyerno sang Republika sang Pilipinas (GRP). Halin sadto, nangin yabe nga personahe si Ka Louie sa pagpirma sang mga tiglawas sang NDFP kag GRP sa mga signipikante nga kasugtan. Pormal siya nga nagpanaog sa pwesto sadtong 2016 kag nagserbe nga *senior adviser* sa *negotiating panel* halin sini.

Pula nga saludo sang hukbong bayan

Naghalad sang malinong nga *21-gun salute* ang mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) bilang pagpasidungog kag pagsaludo kay Ka Louie sadtong Hunyo 12, sandig sa direktiba sang Komite Sentral sang

PKP. Ginbasa sa mga pagtililipon nga ini ang mensahe sang pasidungog sa iya sang Komite Sentral.

Ululupod nga ginhambal sang mga Pulang Hangaway ang "Pasidungog kag Panumpa kay Ka Louie." Ginlunsar man sa Southern Tagalog ang "Kapehan" agud talakayon kag pasidunggan si Ka Louie. Suno kay Ka Maxie, isa ka opisyal sa pulitika sang BHB, "Makasalig si Ka Louie nga itudok namon sa amon taguipusoon kag igakabuhi namon ang panumpa. Indi mauyang ang iya kabuhi nga ginhalad para sa rebolusyon kag pungsod."

Nagpasidungog man kay Ka Louie ang mga pangrehiyon nga tsapter kag alyado nga organisasyon sang NDFP. Kalakip diri ang NDF International Office, CNL, Liga ng Agham para sa Bayan, Compatriots, Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid, Kabataang Makabayan, Lupon ng mga Manananggol ng Bayan, kag Artista at Manunulat ng Sambayanan kag Makabayang Kilusan ng Bagong Kababaihan. Pinakadamo nga pahayag ang naghalin sa mga organisasyon nga nakabase sa isla sang Negros, duta nga gindak-an ni Ka Louie.

Suno sa Komite Sentral, sa pagtangis sang rebolusyonaryong kahublagan kag pagtaliwan ni Ka Louie malig-on sini nga ginapangako nga ipadayon ang iya ginpapanubli sang wala sang pagpangduha-duha nga pag-alagad, wala sang dulunan nga pagkamapainubuson, rebolusyonaryong katampad, kag panindugan sa paglunsar sang demokratikong rebolusyon sang banwa tubtob sa himpit na nga maagum ang kadalag-an.

Lokal kag internasyunal nga pagkilala

Ginatos ang nagtambong sa pag-

tipon-pasidungog nga ginlunsar sang Bagong Alyansang Makabayan para kay Ka Louie sa University of the Philippines-Diliman sadtong Hunyo 16. Nag-ululupod sa isa ka bilding ang mga himata, nakatrabaho kag nakaupod ni Ka Louie, mga beterano nga aktibista kag ang bag-o nga henerasyon kag mga pamatan-on nga magapanubli sang ginbilin niya nga paghimakas.

Ginkilala kag gindayaw si Ka Louie sang tiglawas sang gobyerno sang Venezuela kag Norway nga nakig-isa sa programa. Ginkilala man siya sang mga nangin kabahin sang *negotiating panel* sang GRP sa nagligad nga mga negosasyon pangkalinong.

Ginsaluduhan si Ka Louie sang mga ligal nga pungsodnon-demokratikong organisasyon sang lain-lain nga sektor sang katilingban. Ginkabig nila si Ka Louie bilang maayo nga halimbawa sang wala sang pagpangduha-duha nga paghalad sang kabuhi kag kusog para sa kawsa sang pumuluyong Pilipino.

Halin sa luwas sang pungsod, nagpahayag sang pagkilala kay Ka Louie ang mga partido kag organisasyon halin sa Ireland, United States, Afghanistan, Germany, Turkey, Kurdistan kag iban pa nga mga pungsod. Para sa ila, dako ang naamot ni Ka Louie sa pagsulong sang pangkalibutanon nga kahublagan sang pumuluyo batuk sa imperyalismo kag tanan nga reaksyon.

AB

3 ka berdugo nga soldado sang 62nd IB, napatay sang BHB-Central Negros

GINPALUKPAN SANG Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Central Negros (Leonardo Panaligan Command) gamit ang M203 *grenade launcher* ang naga-operasyon nga tropa sang 62nd IB sa Sityo Lip-o, Barangay Imelda, Guihulngan City, Negros Oriental sadtong Hunyo 14. Tatlo ka soldado ang napatay sa atake.

Suno sa mga residente, ginpalusot sang 62nd IB ang mga bangkay sadtong gab-i sang Hunyo 14 pakadto sa sentro sang Guihulngan City agud taguon ang ila pagkapi-erde. Kaangay sa nagligad nga mga higayon, gintago ini sang mga soldado agud indi maguba ang ila imahen sang "kadalag-an" batuk sa hukbong bayan.

Ang armado nga aksyon pamaagi sang BHB agud hatagan hustisya ang nagasinampaw nga krimen sang 62nd IB batuk sa pumuluyo sang Central Negros.

Pagbista sa kaso nga *impeachment* kay Sara Duterte, ginapaatrasar

LINIBO KA PUMULUYO ang nagprotesta sa atubang sang Senado sa Pasay City sadtong Hunyo 11 agud iduso ang pagbista kay Vice President Sara Duterte sa kaso niya nga *impeachment*. Dismayado ang pumuluyo sa daw pagprotektar sang Senado, nga nagatindog nga *impeachment court*, kay Duterte sa ginahimo sini nga mga taktika sang hungod nga pagpaatrasar sa pagbista.

Ginbatikos sang Bagong Alyansang Makabayan (Bayan) kag iban pa nga grupo ang mga maniobra sang mga maka-Duterte nga senador kag bisan ni Senate President Francis Escudero. Una nga gintalana ang petsa sang pormal nga pagbukas sang *impeachment court* sadtong Hunyo 2, pagkatapos sang apat ka bulan nga pagka-atrasar, apang ginbalhin ini sa Hunyo 11, ulihi nga adlaw sang sesyon sang senado.

Sa duso sang pila ka senador, napilitan si Escudero nga tipunon na ang *impeachment court* sadtong Hunyo 10. Sa adlaw nga ini, ginduso ni Sen. Bato dela Rosa nga ibasura ang kaso nga *impeachment*. Wala nagpasugot ang mga senador diri apang nagboto ang mayoriya (18 senador) pabor sa pag-remand ukon pagpabalik sang reklamo sa House of Representatives.

Ginbalik ini sa manubo nga kapulungan agud kumpir-mahon kuno kon nagsunod sa konstitusyon ang proseso sang *impeachment* sang mga kongresista batuk kay Duterte. Ginbatikos sang mga grupo ang tikang nga ini kag nagsiling ang madamo nga abogado kag eksperto sa layi nga lapas ini sa konstitusyon.

Sadtong Hunyo 11, may yara man sang mga protesta sa Iloilo City kag Bacolod City. Naglunsar man ang mga katapo sang organisasyon sang Bayan sang demonstrasyon sadtong Hunyo 12 sa Cebu City kag sadtong Hunyo 13 sa Baguio City kag La Union batuk sa mga maniobra nga ini.

Naghublag man ang iban nga mga grupo kag alyansa batuk sa pagpaatrasar sa pagbista kay Sara Duterte.

Pagpatay sa hagna nga dugang nga sweldo, ginbatikos. Nagprotesta sadtong Hunyo 12 sa Quezon City ang Kilusang Mayo Uno kag mga grupo sa pamugon agud kondenahon ang pagpatay sang rehimen US-Marcos kag mga alipures sini sa hagna nga layi para sa dugang nga ₱200 sa inadlaw nga sweldo sang mga mamumugon. Ginrason sang Senado nga "wala na sang panahon" kag "wala sang bastante nga pagtuon" agud talakayon ang hagna sa lebel sang *bicameral conference* sang ika-19 nga Kongreso.

Kakasanay sa Sun Ace Polymer, ginkondenar. Nagpiket ang mga mamumugon sang Sun Ace Polymer Manufacturing Corporation sa atubang sang Department of Labor and Employment-National Capital Region sadtong Hunyo 10 para igiit ang gilayon nga pagpabalik sa trabaho sang ginkakas nga mga mamumugon sini. Iligal nga ginkakas sang kumpanya ang 31 ka mamumugon pagkatapos nila nga ireklamo ang *labor-only contracting* kag mga pagpang-abuso sa trabaho. Ang Sun Ace yara sa Valenzuela City kag nagahimo sang *plastic sando bag*.

Kumpensasyon, ginpakigbato sa Batangas. Masobra 1,000 ka mangunguma, mangingisda, mamumugon sa uma kag tapasero halin sa una nga distrito sang Batangas ang nagtambong sa ginpatigayon nga dayalogo sa Department of Agriculture-Calabarzon sa Balayan, Batangas sadtong Hunyo 18. Panawagan nila ang gilayon nga pagpanagtag sang kumpensasyon para sa epekto sang kalamidad kag ang alokasyon sang *disaster fund* para sa matuod nga rehabilitasyon sang ila palangabuhian.

Pagpang-agaw sang kadutaan sa Zambales, ginpakigbatuan. Nagbarikada ang mga residente kag mangunguma sang Barangay Taltal, Masinloc, Zambales sadtong Hunyo 19 agud puggan ang natalana nga demolisyon sang ila komunidad. Lima ka residente ang ginaresto sang mga pulis tungod sa ila pagpamatuk. Ginaagaw sang pamilya Yap ang 32 -ektarya nga duta nga ginabungkal sang mga mangunguma sa lugar tungod ginkakas ini sa sakop sang Comprehensive Agrarian Reform Program. Antes ang barikada, nagkadto ang mga mangunguma sadtong Hunyo 10 sa Department of Agrarian Reform-Zambales sa banwa sang Iba agud ipanawagan ang liwat nga pagbukas sang imbestigasyon sang ahensya kaangot sa ila kinamatarung sa duta.

Bilanggong pulitikal sa Quezon, hilwayon! Nagpiket ang mga grupo sa tawhanon nga kinamatarung sa Quezon sadtong Hunyo 16 agud ipanawagan ang paghilway sa mga bilanggong pulitikal sa probinsya. Ginpatigayon ang piket sa banwa sang Pagbilao, kag Lucena City kon diin ginabista sa adlaw nga ini ang kaso nga ginaatubang nanday Lino Baez kag Willy Capareño.

Kontrol sang US sa militar kag mga hambalanon pang-seguridad sa Pilipinas, mas nga ginapahugot

Sadtong Hunyo 12, ginhanduraw sang lain-lain nga grupong makibanwahanon ang ika-127 nga tuig sang peke nga kahilwayan sang pungsod paagi sa protesta sa atubang sang embahada sang US sa Manila. Ginbatikos nila ang naga-singki nga pagpasilabot kag interbensyon militar sang US sa Pilipinas kag ang kriminal nga papel sang US sa henosidyo sa Palestine.

Ginkundenar nila ang padayon nga pagpalapad sang mga base militar sang US, nagadamo nga ginatambak sini nga armas kag ginalunsar nga *war games* sa Pilipinas. Kahibalo sila nga ginagamit sang papet nga rehimen US-Marcos sang konplikto sa dagat sang Pilipinas sa China agud hatagan sang rason ang paghanda sa gyera gamit ang pungsod bilang lun-saran.

Sining ulihi nga tunga sang tuig, tatlo ka dalagko nga *war games* ang sampaw-sampaw nga ginlunsar sang US, antes kag pagkatapos ang higante nga Balikatan. Nagpakigbahin diri ang linibo ka tropang Amerikano, dala ang ginatos ka mga salakyan kag armas nga gintambak sa lain-lain nga bahin sang pungsod. Lakip sa mga gingamit sa mga *war games* ang Typhon Mid-Range Capability missile system, Marine Expeditionary Ship Interdiction System (NMESIS) kag Marine Air Defense Integrated System (MADIS). Sang sini lang, gin-anunsyo sang US ang pagtambak sang dugang nga mga Typhon missile system sa pungsod.

Isa sa mga *war games* nga ini ang Salaknib Phase 2 nga ginpatigayon sa Nueva Ecija, Cagayan kag Batanes, tubtob Hunyo 20. Kaangay sadtong 2024, ginpamunuan ini sang Joint Pacific Multinational Readiness Center-Exportable (JPMRC-X) sang US para sa "reyalistikong pagbinuligay" sang mga hukbo sang US, Pilipinas kag iban pa batuk sa "peligro sa seguridad sa Indo-Pacific," nga wala sang iban nga ginapuntirya kundi ang China. Kadungan sang Salaknib 2, ginpatigayon ang Kamandag sa Luzon kag Kasangga ng Pilipinas at Australia sa Mindanao.

Pinasahi ang pagkaido-ido sang rehimen Marcos sa kadamuon sang mga kasugtanan militar nga ginsudlan sini kag sang pasistang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga kaalyado sang imperyalistang US.

Sa balayon sang Indo-Pacific Strategy sang US, nakighisugot si Marcos sadtong 2023 agud padamuon ang mga base militar sang US sa pungsod sa idalum sang EDCA. Nagpaidalum siya kag ang AFP sa Bilateral Defense Guidelines kag ginpormalisa ang pagpaambit sa US sang sensitibo nga datos paniktik kaangot sa pungsodnon nga seguridad sa ginpirmahan nga Military Intelligence Sharing Agreement sadtong 2024.

Indi magnubo sa lima pa ka kasugtanan militar sa mga alyado sang US ang ginpirmahan kag pirmahan pa sang rehimen halin 2022 tubtob 2025. Sa mga kasugtanan nga ini, ginhatagan ni Ferdinand Marcos Jr sang "unli access" (wala sang limitasyon nga akses) ang mga dumuluong nga tropa sa mga rekursokadutaan, kahawaan kag kadagatan nga Pilipino. Ginpahanugutan man niya ang mga tropang Japanese, New Zealander, Canadian kag French, kag kon sin-o pa nga imbitado sang US nga magkumpasan sa Pilipinas nga halos wala sang salabton sa lokal nga mga pagsulundan kag layi.

Isa sa mga kasugtanan nga ini ang Japan-Philippines Reciprocal Access Agreement (RAA) nga ginpalig-on sang parlyamento sang Japan sadtong Hunyo 6. Una ini nga ginpirmahan sang mga tiglawas sang duha ka pungsod sadtong nagligad nga tuig kag gin-ratipikahan sang Senado sang Pilipinas sadtong Disyembre 2024.

Hugot nga ginapamatukan sang mga pumuluyo sa Japan kag Pilipinas, ang kasugtanan nga ini nga siling nila nagaserbe lang sa heyopolitikal nga mga ambisyon sang Japan kag US.

Sadtong Abril, sunod-sunod nga ginpirmahan sang rehimen Marcos ang Defense Cooperation Agreement kaupod ang Germany kag ang Status of Visiting Forces Agreement (SOVFA) kaupod ang New Zealand. Ang una para makabaligya ang Germany sang mga armas sini sa Pilipinas nga may basbas sang US, samtang ang ikaduha agud pahanugutan ang mga tropa sang New Zealand nga mag guwa-sulod sa pungsod agud magpakigbahin sa mga *war games* kag operasyon kombatan nga ginapangunahan sang US. Duha pa ka SOVFA, sa Canada kag France, nga may pareho nga katuyuan kag rason, ang natalana nga pirmahan ni Marcos subong nga tuig. Dugang ang mga ini sa SOVFA nga ginpirmahan sang Pilipinas sa Australia sadtong 2007.

Paagi sa mga kasugtanan nga ini, gina-imbitahan ni Marcos ang tanan nga mga kahimbon sang US nga tapakan ang sobereniya sang Pilipinas kag gamiton ang pungsod kag mga Pilipino nga daw mga pyesas sa hampang sang pagkig-gitgitan sini sa China. Isa ini ka dako nga sayop tungod mas sini nga ginaligwin ang Pilipinas sa mga kaiping nga pungsod kag nagadugang sang kahangawa sa rehiyon sa Asya. **AB**

IKA-9

ka tuig na nga yara sa listahan sang 10 ka pungsod ang Pilipinas nga pinaka-indi maayo sa mga mamumugon.

Ginkuhaan:
International Trade
Union Confederation

₱39.8 bilyon*

ukon \$700 milyon ang iwaldas sang AFP para ibakal sang 12 ka dugang nga **FA50 jetfighter** para sa kampanya nga pagpangbomba sini sa sibilyan nga mga komunidad sa kaumhan.

*sa bayluhanay nga \$1=₱56.85

\$869.4 BILYON

ang gintigana sang **69 ka pinakadalagko nga bangko** sa kalibutan para pondohan ang mga proyektong *coal*, gas kag lana sadtong 2024, 23% nga mas mataas kumparar sa 2023 nga yara sa \$705 bilyon.

10 ka lata sang sardinas

pila ka bugas, kalamay, kape kag tsokolate ang "ginpanagtag" sa mga mangingisda sa Zambales bilang kumpensasyon sa kawad-on nila sang kita tungod sa Balikatan *war games* sadtong Abril kag Mayo; **228 sa 6,300 ka** rehistrado nga mga mangingisda ang "nakabenepisyo."

30%

lang sang mga klasrum ang maayo ang kondisyon sa pagbukas sang klase sadtong Hunyo 16;

165,443

ang kulang nga klasrum.

₱11/kilo

pinakanubo nga presyo sang baklanay sang humay sa kasagsagan sang tig-alani sadtong Abril-Mayo, samtang nagapabilin sa ₱44.92/kilo ang presyo sang *regular milled* nga bugas sa merkado.

41%

sa 916 ka dumuluong nga kabulig sa balay sa Hong Kong nga kabahin sa pagpanalawsaw sang Asian Migrants Coordinating Body-Hong Kong **ginapatrabaho sang 11-16 ka oras kada adlaw** sang ila mga amo; 11% sa ila ginapatrabaho sang masobra 16 ka oras.

Hunyo 26, 1994

pinakauna nga **Pride March** sa Pilipinas kag bug-os nga Asia, nga ginpangunahan sang Pro-gay Philippines kag Metropolitan Community Church.

Mga krimen sang berdugong 8th ID sa Samar

Sampaw-sampaw ang paglapas sa internasyunal nga makatawo nga layi sang mga yunit sang Armed Forces of the Philippines (AFP) nga nakapaidalum sa 8th ID sa paglagas sini nga ideklarar nga “insurgency-free” ang isla sang Samar.

Sadtong Hunyo 15, ginluthang sang naga-operasyon nga mga soldado sang 63rd IB ang 16-anyos nga estudyante nga si Jayson Grafil Padullo sa Bagong Bario, Barangay Pinnanag-an, Borongan City sa Eastern Samar. Pakadto lang si Padullo, kaupod ang isa ka abyan, sa bukid para sugaton ang iya amay.

Sadtong Hunyo 8, ginmasaker sang 20th IB ang tatlo ka mangunguma sa Barangay Nagoocan, Catubig, Northern Samar nga ginpaguwa nga lakip sa lima ka napatay sa isa kuno ka armado nga engkwentro. Suno sa PKM-Northern Samar, sanday Noel Lebico Sr, Arnel Aquino kag Nonoy Norcio nga mga gintumod sang 8th ID nga napatay sini mga ordinaryo nga mangunguma nga madugay na nga target sang brutal nga kampanyang pagpasungka sang 8th ID. Si Aquino nakaagi na aresto sang 20th IB sadtong 2017.

Sa mga adlaw man nga ini, naglapta sa *social media* ang mga mensahe kag bidyo sang mga residente sang pila ka banwa sa Northern Samar tuhoy sa kabudlayan nga gintuga sang *hamlet* ukon pagsona sa ila mga baryo. Ginbuyagyag sang mga taga-Las Navas, Catubig, Mapanas, Gamay kag Palapag ang ila kahimtangan, kag nagapanawagan sa 8th ID nga tapuson na ang paghamlet nga ginpatuman sugod Hunyo 8 para makatrabaho sa bukid. Ginakabalakan nila ang sampaw-sampaw nga galastuhan sa pag-abre sang klase, mga balayran sa utang, kag adlaw-adlaw nga kinahanglanon.

Pagsona sa mga komunidad

Sadto pa ginahimo ang paghamlet sa rehiyon apang ginsugdan ini nga tawgon nga “lockdown” sadtong

2020, agud palutson sa tunga sang pandemya. Pilit nga ginapasunod sang mga pasistang tropa nga kaba-hin sang Retooled Community Support Program ukon RCSP nga nakapakat sa baryo ang mga residente. Sa tabon sang sensus, ginlibot nila ang mga kabalayan agud ipaidalum ang masa sa interrogasyon bahin sa rebolusyonaryong kahublagan.

Pagkatapos sang pandemya, nakagawian na sang tanan nga mga yunit sang 8th ID, ang pagsona kon may “maka-engkwentro” nga katapo sang BHB, may ginaspetsuhan nga presensya sang hukbong bayan, ukon may mangunguma nga pilit nga “ginapasungka”. Nagalabot halin sa isa ka semana tubtob pila ka bulan ang tayuyon nga paghamlet. Pwede nga may yara apat ukon masobra pa nga malaparan, dululungan, kag wala lang-at nga paghamlet sa isa ka tuig.

Grabe ang epekto sang bisan isa ka panahon nga paghamlet. Indi makatrabaho ang masa sa bukid, ginapangbaluskay ang mga balay kag dala nila, kag ginapasibangdan nga katapo ukon tagasuporta sang BHB ang sinoman nga masugata sa guwa sang baryo. Indi pipila ka sibilyan ang ginistraping tungod nagadalagan sila sa kahadlok sa mga soldado.

Sa mga barangay Hitapi-an kag Roxas, Catubig, nadisturbo ang mga

residente sa pilit nga pagpa-logbook bisan para lang sa malipot nga lakat malapit sa baryo. Ginalimitahan man sang mga soldado ang oras sa pagtrabaho sa bukid.

Kampanya sa pagpasurrender

Sa idalum sang mga *hamlet*, ginapasingki sang militar ang kampanya sang pagpasungka. Sadtong 2024, ginistraping sang 74th IB ang pila ka mangunguma nga nagatrabaho sa koprasan sa Sityo Canonghan, Barangay Osmeña, Palapag. Gindakop ang mga biktima, lakip ang mga menor de edad, kag gindala sa balay para sa mga “surenderi” sa banwa sang Mondragon. Ginhimo nga paon ang mga gindakop agud presyuron nga “magsungka” ang mga himata nila nga madugay na nga ginalagas sang militar.

Mas nagaka-engganyo nga magpatuman sang *hamlet* ang militar tungod dako ang pondo nga mahuthot nila halin sa Enhanced Community Livelihood Integration Program ukon E-CLIP, ang programa nga nagatanyag sang sensilyo nga padya sa mga “surenderi.” Mas madamo ang “surenderi,” mas dako ang kita. Paagi sa paghamlet, mapadasig ang mas madamo nga “pagsungka” sang masang nagaraguok ang tiyan.

Sa banwa sang Palapag, pila ka ginpasungka nga residente ang ginpaguwa nga nahatagan sang tag-₱40,000 nga ayuda para sa palangabuhian apang ₱4,000 lang ang nabaton nila. Sa Gamay, ₱10,000 kuno ang ginhatag sa kada “surenderi,” apang ₱6,000 sini deretso nga ginabulsa ni Renato “Renay” Rebay, bat-ulan nga traidor kag manugpatay tawo.

Sa Las Navas, wala nadala pauli sang mga “surenderi” ang mga delata kag mga sinako nga bugas nga gingamit sa mga litrato pagkatapos iparada tupad sang meyor kag sang mga opisyal sang 20th IB.

Nawad-an sang trabaho sa agrikultura tungod sa kapabayaang kag pagpang-agaw sang kadutaan

Padayon nga nagalala ang kahimtangan sa palangabuhian sang masang mangunguma sa kaumhan. Mayoriya sang mga mangunguma wala ukon kulang sang duta, kag wala sang iban nga palangabuhian nga makitaan.

Indi ini matabunan bisan doktoran pa sang rehimen US-Marcos ang mga estatistika. Sang sini lang nga report sang Philippine Statistics Authority (PSA), masobra sa 609,000 ang nawad-an sang trabaho sa sektor sang agrikultura sadtong Marso 2024 tubtob Abril 2025. Ginabana-bana nga yara sa 483,000 diri mga mangunguma nga nagatanum sang humay. Sa datos naman sang Ibon Foundation, nagalab-ot sa duha ka milyon ang nawad-an sang trabaho sa agrikultura sadtong 2024, samtang sa sektor sang pangisda, 276,000 ka mananagat ang nawad-an sang trabaho sa tuig 2024.

Ang naga-grabe nga krisis sa palangabuhian sa kaumhan tungod nagapanguna sa atrasado nga sistema sa agrikultura kag kawad-on sang industriya. Siling ni Danilo Ramos, tsirman sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, ang padayon nga pagsaka sang isip sang wala sang trabaho indi simple nga hambalanon sang "indi santo ang kahanason." Ini direkta nga epekto sang wala naga-uswag nga agrikultura kag sektor sang industriya nga amo dapat ang ginahalinan sang sustenible nga trabaho, siling niya.

Mas nga nagakalubong sa kapigaduhon ang masang mangunguma tungod sang pagbag-o sang klima, asud-asod nga bagyo kag kalamidad, padayon nga pagbulusok sang presyo sang produkto, pagbaha sang imported nga mga agrikultural nga produkto, pagbag-o gamit sang mga kadutaan, militarisasyon kag madamo pa nga iban.

Nagapadayon kag mas pa nga nagalala ang kahimtangan sang mga mangunguma sa idalum sang rehimen US-Marcos. Dugang sa peke nga programa nga Comprehensive Agrarian

Reform Program (CARP), ginpatuman sini ang iban pa nga mga neoliberal nga programa kaangay sang Support to Parcelization of Lands for Individual Tilting (SPLIT), New Agrarian Emancipation Act (NAEA), Build Better More kag EO 18 ukon Green Lanes for Strategic Investment para sa mga proyekto sa enerhiya.

Resulta sang mga patakaran nga ini ang pagpalayas sa mga mangunguma sa ila mga duta, pagpangtungang para makontrol ang mga mangunguma, samtang ginahatagan sang pabor ang mga agalon mayduta, oligarkiya kag mga dumuluong mangapital. Pila sa mga halimbawa sini ang pagpalayas sa mga mangunguma sa Lupang Ramos sa Cavite, Hacienda Tinang sa Tarlac, komunidad sang BTL sa Bukidnon kag ang pinakalaragway sang pagkawala sang kapuslanan sang CARP, ang Hacienda Luisita sang pamilya Cojuangco-Aquino.

Halin Hulyo 2022 tubtob Enero 2025, nakapanagtag kuno ang Department of Agrarian Reform (DAR) sang halos 195,000 ka titulo sang duta. Apang bisan sa amo sini, 68% diri halin sa SPLIT—ginpangpahat-pahat nga kolektibo nga Certificate of Land Ownership Award (CLOA) kag indi mga bag-o nga duta nga ginpanagtag sa mga mangunguma nga wala sang duta. Sa pihak sang dako nga pondo, 12% lang ang nalab-ot halin sa target sang programa nga SPLIT.

Agud ipaguwa nga ginatuman sang rehimen US-Marcos ang iya katungdanan sa mga mangunguma, tuso nga nagtiyog siya sa lain-lain nga probinsya agud managtag sang mga wala kwenta nga titulo. Sa pagkamatuod, ang SPLIT kag NAEA mga iskema agud ihanda ang mga duta para sa "hilway nga merkado" kon diin ginabaligya, ginapa-arkilahan ukon ginabag-o ang gamit sang mga agrikultural nga duta.

Siling si Ramos, "Ang katuyuan sang mga programa indi para maseguro ang kinamatarung sang mga mangunguma kundi agud hawanan ang dalan para sa mga *real estate*, imprastraktura, kag mga kumpaniya sa enerhiya nga makuha ang mga duta nga nakapaidalum sa CARP."

Suno sa datos sang KMP, yara sa 28% nga parsela sang duta lang ang ginapanag-iyahan sang mga mangunguma, kon amo, 7-8 sa 10 ka mangunguma wala sang kaugalingon nga duta. Sa kubay sang mga agalon mayduta, 20% sang duta nga ginatalauma ila ginapanag-iyahan, samtang 68% tanaan sang ulumhan ginapaigo sa 13% nga duta.

Sa idalum sang bandera nga "berde" nga pag-uswag, ginapadasig sang rehimen US-Marcos ang paghatag sang pahanugot sa mga kumpaniya nga mang-agaw sang duta ilabina ang mga dumuluong mangapital. Yara sa ₱5.239 trilyon nga balor sang mga proyektong *renewable energy* ang nagahana nga magpalayas sa linibo ka pumuluyo.

Magluwas pa diri, may 207 ka proyektong imprastraktura kaangay sang International Airport, New Clark City Pampanga, kag TARI estate sa Hacienda Luisita nga magpalayas sa mga mangunguma kag tumanok, ginaguba ang palangabuhian kag magpasaka sang presyo sang duta para sa benepisyo sang mga nagapangapital.

2 pamatan-on, ginpatay sang militar

Hustisya ang panawagan sang mga himata sang 24-anyos nga si Junjun Binoy nga ginpatay sang mga soldado sang 94th IB sa Sityo Bugtangan, Barangay Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental sadtong Hunyo 6. Ginpaguwa sang mga soldado nga myembro siya sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) kag napatay sa isa ka armado nga inaway.

Samtang, gintortyur kag ginkas-tigo sang mga soldado ang 59-anyos nga amay ni Binoy nga si Judy, nga kaupod niya sadto.

Sa Surigao del Sur, ginpatay sang elemento sang special forces sang militar ang 25-anyos nga si Davie Ugking sa Km 9, Barangay Diatagon, Lianga sadtong Hunyo 6. Nagapauli na ang biktima halin sa trabaho sang gindiskitahan sang militar. Gintortyur si Ugking antes ginpatay base sa mga lagob kag pilas sa iya lawas.

Pag-aresto. Sa Agusan del Sur, siyam ka indibidwal ang gin-aresto sang mga pulis kag militar samtang nagabyahe kag ginpadulog sa isa ka tsekpyont sa banwa sang Bunawan sadtong Hunyo 13 sang gab-i. Ang mga gin-aresto amo sanday Charisse

Bernadine Bañez, Ronnie Igloria, Louvaine Erika Espina, Sinag Lugsig, Larry Montero, Daryl Man-Inday, Arjie Guino Dadizon, Grace Niknik Man-aning, kag Leo Taba, kaupod ang duha ka drayber. Gindakop sila sa pagpato-pato sang lain-lain nga kaso kriminal kag pasibangod nga mga katapo sang Bagong Hukbong Bayan.

Suno sa report, pilit sila nga ginpapanaug sa mga salakyan kag ginpahapa sang duha ka oras. Pagkatapos sini, ginpatigayon ang "pagpang-baluskay" sa ila mga gamit kag salakyan kon diin nakumpiskar ang mga armas kag palupok. Sa sunod nga adlaw, nareport nga nadula si Taba kag ang duha ka drayber sang mga van nga ginsakyan nila.

Sa Bohol, gin-aresto sa indi pa maathag nga kaso ang sekretaryo heneral sang Hugpong sa mga Mag-uumang Bol-anon (HUMABOL)-KMP nga si Joemar Pogio sa iya balay sa San Miguel sadtong Hunyo 8.

Demolisyon. Sa Bukidnon, sa pihak sang hugot nga pagpamatok sang mga residente ginpadayon sang Central Mindanao University, kabulig ang ginatos ka pulis, ang mapintas nga demolisyon sa mga balay sang mga mangunguma nga nagapuyo sa Barangay Dologon Maramag sadtong Hunyo 16. Ang mga residente mga katapo sang Buffalo-Tamaraw-Limus Multipurpose Cooperative kag Musuan Inhabitants' Landless Farmers Association.

Ginatos ka mga balay ang ginpangguba sa demolisyon, nagbilin sa 1,566 ka mga mangunguma nga wala sa mapuy-an. Lima ka residente ang gin-aresto sang mga pulis pagkatapos nga magpangabay nga anihon ang ila mga tanum nga humay. AB

Mga aktibistang Pilipino sa US, nagpakigbahin sa protesta batuk kay Trump

MINILYON KA PUMULUYO sang US ang naglunsar sang mga protesta nga ginatawag adlaw sang “No Kings” (ukon Wala sang Hari) sadtong Hunyo 14, bilang pagpamatuk sa pasismo kag kontra-pumuluyo nga mga patakaran sang rehimen Trump. Naglab-ot sa 2,000 ka protesta sa 1,500 ka syudad ang ginlunsar sa bug-os nga pungsod.

Gintawag ang protesta nga “No Kings” batuk sa pagpostura nga hari ni Trump, kag pag-angkon sang gahum nga lapaw sa pagka-presidente. Panawagan man ini agud sipaon siya sa iya “trono.”

Sa Los Angeles, ang protesta nga ini kasunod sang sobra isa ka semana nga lapnagon nga protesta batuk sa paglagas sa mga imigrante kag pagdeploy sang National Guard kag Marines sa syudad. Kalakip sa nagpakigbahin sa mga protesta amo ang Migrante LA, Anakbayan LA, Gabriela LA kag National Alliance for Filipino Concerns. Naglab-ot sa 330 imigrante sa syudad ang gin-deteyn sang ICE halin Hunyo 6.

Kadungan sang pagtambong sang mga pungsodnon demokratikong organisasyon sa “No Kings,” nagsab-it ang mga myembro sang Anakbayan Philadelphia sang istrimer nga may panawagan nga “US Out of the Philippines” sa may Vine Street, Expressway, Philadelphia.

Apelar sa temporaryo nga kahilwayan ni Duterte sa detensyon sang ICC, ginpamatukan

HUGOT NGA GINAPAMATUKAN SANG mga pamilya sang biktima, abogado sang tawhanon nga kinamatarung, kag progresibo nga organisasyon ang apelar para sa temporaryo nga paghilway sa anay pangulo nga si Rodrigo Duterte halin sa pagkabilanggo sa International Criminal Court (ICC) sa The Hague, The Netherlands. Siling nila, ang ti-kang nga ini peligro sa hustisya para sa linibo ka ginpamatay sa idalum sang “war on drugs” kag magapabaskog sa kultura sang kawad-on sang salabton sa mga krimen batuk sa katawhan.

Gindun-an sang mga biktima kag pamilya sang mga biktima nga makatalagam ang apelar tungod pwede nga gamiton ini sang kampo ni Duterte agud hadlukon ang mga nagapanawagan sang hustisya.

Nagapanawagan sila sa ICC nga indi pagpasugtan ang apelar. Siling nila, nagapabilin nga gamhanan sa pulitika ang pamilya Duterte sa Pilipinas, kag sa pagkamatuod padayon nga nagapangibabaw ang anak nga si Sara Duterte sa pihak sang kaso nga *impeachment* batuk sa iya.